

חידון

"אוצרות ההגדה"

על באורי הרבי להגדה של פסח ושיחות קדש

שם הנבחן: _____ . כיתה: ____ . ציון סופי: _____ .

חידון "אוֹצְרוֹת הַהֶגְדָּה"

ביאורי הרבי להגדה של פסח:

חלק א' - שו"ת ביאורי הרבי להגדה - עמ' 65-12

שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ:

1. **מָה מִצְאָה הַרְבֵּי בְּמַחְזוֹר יִשָּׁן, כְּתַב יָד, עַל דְּבַר הַיָּמִים "שַׁבַּת הַגְּדוֹל", וּמָהוּ הַטַּעַם?**
 - שרק השבת שלפני חג הפסח נקרא "שבת הגדול", משום שנעשה בו נס גדול.
 - שגם השבתות שלפני ראש השנה ושבעות נקראים "שבת הגדול", כי יש להם דמיון בכך שגם הם באים לפני יום-טוב.
 - שגם השבת שלפני יום הכיפורים נקרא "שבת הגדול", כי זה יום גדול וקדוש.
2. **הָאֵם הַמְּנַהֵג לְהַנִּיחַ פְּתִיטֵי חֶמֶץ קֹדֶם הַבְּדִיקָה, הוּא מְעַקֵּר הַדִּין (וּמְעַכֵּב), אוֹ לֹא? נִמְק!**
 - לא, כי המצווה היא לחפש אחר החמץ וגם אם לא מצא, יצא ידי חובה.
 - כן, כי אחרת איך הוא ימצא חמץ.
 - תלוי, אם אין לו חמץ אחר בבית אז זה לא מעכב ואם לא, אז זה מעכב.
3. **מִדּוּעַ מְבָרְכִים "עַל בְּעוֹר חֶמֶץ" וְלֹא "עַל בְּדִיקַת חֶמֶץ"?**
 - כי אם לא נבער את החמץ, מה זה שווה שבדקנו.
 - כי ביעור חמץ זה יותר כיף מבדיקת חמץ.
 - כי בבדיקה לבד לא עשה כלום אם לא יבער את החמץ.
4. **מִדּוּעַ בּוֹדְקִים דּוֹקָא לְאוֹר הַנֵּר וְלֹא לְאוֹר אַבּוּקָה?**
 - א. עם נר אפשר לבדוק טוב יותר בחורים ובסדקים. ב. אור הנר מאיר קדימה ואור האבוקה אחורה.
 - א. באבוקה יש פחד שלא יישרף הבית. ב. אור האבוקה קובץ ואי אפשר לבדוק כראוי.
 - כל התשובות הנ"ל מוזכרות בגמרא שהרבי מציין.
5. **בְּאִיזוֹ שָׁנָה לֹא אָכַל אֲדָמוֹר הַזֶּקֶן בְּיוֹם י"ג בְּנִיסָן (אע"פ שְׁאִסוֹר לְהַתְעַנּוֹת בְּיוֹם זֶה)?**
 - בשנת תקכ"ה לאחר שחזר משהייתו הראשונה במעזריטש. משום שהיה טרוד מאוד בהכנה לבדיקת חמץ עם כל הכוונות שקיבל במעזריטש.
 - בשנה מעוברת י"ג אדר ב'. לא אכל כי זה תענית אסתר וצריך לצום.
 - בשנת "הקהל" כשהיה עם כל החסידים. לא אכל כי היה עסוק בכינוס הקהל.
6. **כָּל "חֲמִירָא וְחֲמִיעָא". הֵיכָן מוֹפִיעַ נֶסַח הַבְּטוּל בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, וּמִדּוּעַ אָנוּ אוֹמְרִים אוֹתוֹ בְּלִשׁוֹן אַרְמִי?**
 - בהגדות של ימינו כתוב בלשון הקודש. ואמרו אותו בלשון ארמי רק בתקופת הגמרא כשדיברו ארמית.
 - בירושלמי פסחים (פ"ב ה"ב) הוא בלשון הקודש. ותקנו הגאונים לאומרו בארמית כי עמי הארץ הבינו רק שפה זאת.
 - תשובה א' היא לפי תלמוד בבלי ותשובה ב' לפי תלמוד ירושלמי.
7. **כְּתַב הָאֲרִי-ז' ל': "הַנְּזָהָר מִמְּשֵׁהוּ חֶמֶץ בְּפֶסַח, מִבְּטָח לוֹ שֶׁלֹּא יַחֲטֵא כָּל הַשָּׁנָה". הֲלֹא הָאֲדָם הוּא בְּעַל בְּחִירָה?**
 - אולי הכוונה שלא יחטא בשוגג.
 - כמובן שצריך להיזהר שלא לחטא ביודעין (במזיד) כי בוודאי גם הנזהר ממשוהו חמץ הוא בעל בחירה.
 - כל התשובות נכונות.

ערב פסח - ליל הסדר:

8. **מָה אָמַר פְּעַם הָרַבִּי הָרִשָּׁ"ב לְבָנוּ הָרִי"צ לַחֲשֹׁב וּלְבַקֵּשׁ בְּמִשְׁךָ הַסֵּדֶר?**
- לחשוב על אליהו הנביא ולבקש שתבוא הגאולה.
 - לבקש להיות "אדם" (מענטש) במיוחד בעת פתיחת הדלת. ולבקש רוחניות ולא גשמיות.
 - לחשוב חסידות ולבקש להיות עשיר כפשוטו ממש.
9. **מָה הַסְּבָרָא לּוֹמֵר שְׁגֵר אֵינוֹ חַיֵּב בְּפֶסַח (וּבְאִמְרַת סֵדֶר קָרְבָּן)? וּמִדּוּעַ גַּם כֵּן גֵּר חַיֵּב?**
- כי הוא ואבותיו לא היו ביציאת מצריים.
 - משום שיציאת מצריים הייתה גאולת עולם גם לנפש הגר לכן אומר.
 - כל התשובות נכונות.
10. **מַהוּ הַטַּעַם לְשֵׁם הַגָּדָה, וּמַהִי הַגְּרָסָה הַנוֹסֶפֶת?**
- על שם הציווי: "והגדת לבנך". ויש גורסים, אגדה באל"ף.
 - לשון הודאה ושבח לקב"ה להקב"ה על שהוציאנו ממצריים. כמו שמתרגם הירושלמי, "הגדתי היום לה' אלוקיך" - "שבחתי יומא דין".
 - כל התשובות נכונות.
11. **אֵיךְ הָיוּ מְסַדְרִים הַמִּצּוֹת בְּבֵית הָרַב (הָרַבִּי), וּמַה מְנַהֵג הָרַבִּי בְּעֵצְמוֹ?**
- מסדרים המצות על קערה חוץ מהרבי המסדר על טס של כסף.
 - מסדרים המצות על מפה ולא על קערה חוץ מהרבי המסדר על טס של כסף.
 - אם הרבי נמצא מסדרים על מפה ואם לא מסדרים על קערה.
12. **אֵיךְ מְנַהֵגְנוּ בְּסִדּוֹר הַמִּצּוֹת זֶה עַל גַּבֵּי זֶה (מָה שְׁמִים בְּתַחֲלָה וּמָה בְּסוֹף), וּמַה הָרְמֵז בְּזֶה?**
- ישראל (למטה) ועליו הלוי (באמצע) ועליו הכהן (למעלה) ראשי תיבות יל"ך וזה רומז שהוא כבר מהלך בעבודתו.
 - כהן (למעלה) ותחתיו הלוי (באמצע) ותחתיו הישראל (למטה) ראשי תיבות כל"י וזה רומז שהמצות הם כלי.
 - תשובה א' היא לפי השולחן ערוך ותשובה ב' היא לפי הסידור.
13. **מִדּוּעַ נוֹהֲגִים לְקַחַת לְשָׁנֵי הַתְּבַשִּׁילִין דּוֹקָא זְרוּעַ וּבִיָּצָה?**
- כי צריך שני תבשילים שמזינים ובריאים לכולם, יש בזה חלבונים וגם תבשיל שמזין.
 - זרוע, על שם שה' גאל אותנו בזרוע נטויה. וביצה שפירושה בארמית "ביעא" ומרמז ש"בעא רחמנא למיפרק יתנא בדרועא מרממא" (רצה ה' לגאול אותנו בזרוע נטויה).
 - כל התשובות נכונות.
14. **יֵשׁ שְׂפָתָבוּ שְׁלוֹקָחִים בִּיצָה זֶכֶר לְאַבְלֹת דְּחָרְבָן בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ. מָה דְּחֹק וְקִשָּׁה בְּסִבְרָא זֶה?**
- כי מוכח במשנה ובירושלמי שגם בזמן המקדש היו לוקחים שני תבשילין ואז לא עשו זכר לאבלות.
 - כי זה דחוק לומר שרק בזמן הבית לקחו תבשיל אחר זכר לחגיגה ואחר החורבן שינו לביצה.
 - כל התשובות נכונות.
15. **הֵיכֵן מְנַיְחִים אֶת הַמְּרוֹר בְּקַעֲרָה, מָה מְקִשָּׁה עַל כֶּף הָרַבִּי, וּמַה מְתַרְץ?**
- באמצע מתחת הזרוע והביצה. ולכאורה המרוור הוא בבחינת גבורה וצריך להיות בצד שמאל? ויש לומר: כי המרירות מעוררת המשכת רחמים רבים, והרחמים הם קו האמצע.
 - בצד ימין מתחת הזרוע. ולכאורה המרוור הוא ירק וצריך להיות מתחת לחרוסת? ויש לומר: שמרוור וחרוסת זה מר ומתוק ולא הולך ביחד.
 - תשובה א' היא לפי חסידות ותשובה ב' לפי הקבלה.

"קדש-ורחץ":

16. מי חבר את הסימן קדש ורחץ כו'?

- רש"י (רבי שלמה יצחקי).
- רבי שמואל מפלייזא (מפלייש).
- את שתי הדעות הנ"ל מציין הרבי.

17. מה היא הנפקא-מנה לדין, שפוסק הקדוש הוא אחד מארבע כוסות בלילה זה?

- א. אינו מקדש על הפת (מצה). ב. אין אחר מוציא ידיו חובתו.
- א. דוחק עצמו לשתות ד' כוסות אף שמזיקו או שצריך למכור כסותו. ב. אינו מקדש אלא בלילה ממש.
- כל ד' הסברים הנ"ל מציין הרבי.

18. בנסח הקדוש: "יום חג המצות". מי קורא אותו "חג המצות" ומי קורא אותו "פסח", ומדוע?

- הקב"ה קורא אותו חג המצות, כי ה' מספר בשבחן של ישראל שלא התמהמהו. וישראל קוראים אותו פסח, כי מספרים בשבחו של הקב"ה אשר פסח וכו'.
- העניים קוראים לו חג המצות, כי הם רעבים. והעשירים קוראים לו פסח, כי קשה להם עם האוכל הזה.
- החסידים קוראים לו חג המצות, כי הם מחלקים מצות במצעים. והנשים קוראים לו פסח, בגלל הניקיונות.

19. מדוע בשבת אומרים "באהבה מקרא קדש", ואילו ביום-טוב משמיטים תבת באהבה?

- כי את יום השבת יותר אוהבים מיום טוב, כי נחים בו יותר.
- כי את מקרא קודש של שבת קבלו ישראל במרה (לפני מתן תורה). אבל של יום-טוב, היה על ידי שכפה ה' עליהם הר כגיגית.
- כי בשבת אהבת ה' יותר עוצמתית מאשר ביום טוב שעסוקים יותר עם האורחים.

20. "שהחיינו וקיימנו...": מדוע לא מברכים בקדוש גם ברפת "שעשה נסים לאבותינו"?

- לפי שעתיד לאומרו בהגדה, "למי שעשה לנו כל הניסים האלו".
- יש הסוברים שברכת "שעשה נסים" מברכים רק על מצווה דרבנן ולא דאורייתא.
- כל התשובות נכונות.

21. מדוע תבת "ורחץ" בתוספת וא"ו, שלא כמו בשאר התבות (של הסימנים)?

- א. כדי שכל התיבות שבסימן זה יהיו בעלי שתי תנועות. ב. כדי להדגיש שצריך להיות "קדש" ורק אח"כ "רחץ" אף למי שאין נוהג כך בשאר ימות השנה.
- א. כי עניינם של קדש ורחץ הוא אחד על פי הסוד ולכן נאמרו בו' החיבור. ב. כי רק הם באים בתור ציווי. כל התשובות נכונות.

"כרפס-יחץ":

22. מדוע לא ציין אדמו"ר הזקן בכרפס אם יאכלנו בהסבה או בלא הסבה כמו שציין במרור?

- כי אינו מציין אלא במקום שהחיוב או הפטור הוא מוחלט.
- כי כאן דינו כמו שאר הסעודה של לילה זה, שהרשות בידו לא להסב והמסב הרי זה משובח.
- תשובות א' וב' נכונות.

23. מדוע פורסים המצה ב"יחץ" קדם ההגדה ולא סמוך לאכילה?

- כי ההגדה ("מגיד") צריכה להיות על מצה הראויה לצאת בה ידי חובתו, דהיינו "לחם עוני" - פרוסה.
- כדי שבסעודה נוכל להסמך את האכילה לברכה כמה שיותר.
- כדי לתרגל לפני הברכה ולראות שהמצה נשברת היטב.

24. מדוע צריכה המצה הפרוסה להיות בין שתי המצות השלמות ולא למעלה מהן?

- כדי שלא יראו המצות השבורות, עדיף שיהיו מוסתרות.
- כי צריך להסתיר את האפיקומן.
- כי ברכת "המוציא" שהיא לפני "על אכילת מצה" היא על המצה השלימה ומשום "אין מעבירין על המצוות" לכן שמים המצה השלימה למעלה.

25. מה היה נוהג כבוד קדשת אדמו"ר הרש"ב נ"ע לעשות ב"אפיקומן", ומדוע?

- ה'יה שובר האפיקומן לחמש חתיכות. וביאר אשר מצה האמצעית היא כנגד יצחק ("גבורה") וצריך להיות שבירה ובה' חתיכות - המתקת ה' גבורות דיצחק ב"אפיקו-מן", השפעת מזון "חסד" דאברהם.
- להחביא אותו תחת הכרים ושלא יחפשו אחריו ומחלקם בסוף הסעודה ל'מסובין'.
- כל התשובות נכונות.

26. מהו המקור למנהג לחטף האפיקומן. ומהו מנהג חב"ד בזה, ומדוע?

- המקור הוא בשביל להתמיהה התינוקות ולהשאירם ערים. ומנהג חב"ד לחלק אגוזים במקום.
- המקור הוא לשון רז"ל בפסחים: "חוטפין מצה בלילי פסחים בשביל התינוקות שלא ישנו". אך אין נוהגים כך בבית הרב. ולהעיר ממאמר רז"ל: "בית גנבא גנוב וטעמא טעים" (ברכות ה', ב').
- כל התשובות נכונות.

"מגיד":

27. הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא: מה קשה במלים אלו, ומה התשובה לשאלה זו?

- הרי זה רק דומה לאותו לחם ולא אותו הלחם ממש.
- שכך הוא לשון התורה בפסוק של צנצנת המן: "למען יראו את הלחם אשר האכלתי", אף על פי שגם שם זה רק בדוגמת אותו הלחם.
- כל התשובות נכונות.

28. מדוע התקינו מאמר זה בלשון ארמי, ומדוע סימונו בלשון הקדש "לשנה הבאה בני חורין"?

- כי ההתחלה הייתה בתקופת הגלות והסיום נכתב בארץ ישראל לאחר בניין בית שני.
- כי נתקן בעת שדיברו כולם ארמית. והסיום "לשנה הבאה בני חורין" בעברית כדי שלא יבינו הבבלים ויחשבו למורדים במלכות.
- תשובה א' היא לפי הבבלי ותשובה ב' לפי הירושלמי.

29. מהו דיוק לשון רבנו הגאון: "ומוזגין לו כוס ב' וכאן הין שואל"?

- כאן במציגת כוס שנייה, הן שואל "מה נשתנה עכשיו שמוזגין כוס שני קודם אכילה"?
- כי הן תמחה מדוע מוזגים קודם "מה נשתנה" ומתוך כך יבוא לשאול שאר השאלות ולכן מוזגים הכוס קודם אמירת ההגדה.
- כל התשובות נכונות.

30. "הין שואל": מהו הענין שהתינוק שואל ולא איש גדול?

- כי כשתינוק שואל זה יותר חמוד ומעורר את כל המסובין.
- כי על ידי זה מעורר למעלה העניין ד"כ נער ישראל ואוהבהו" (פסוק המדבר בזמן יציאת מצרים)
- כי אין התינוק קורא אבא עד שיטעום טעם דגן, דהיינו מצה.

31. מדוע קבעו קשית מסבין רק לבסוף לפי פרוש הגר"א, ומדוע כותב הרבי שפרושו צריך עיון גדול?

- לפי פי' הגרא: משום שהיא נוספה זמן רב לאחר הראשונות כשחדלו מלאכול בהסיבה כל השנה, שכן בעבר היה נוהג לאכול בהסיבה כל השנה ולא היה כל חידוש בהסיבה שבילילה זה.
- אך פירושו צע"ג, כי יש להוכיח שגם בזמן הבית היו שואלין קושיית מסובין' מזה שהרמב"ם הביא בנוסח אחד את קושיית "צלי" (שהיו שואלין במקדש) יחד עם קושיית "מסובין".
- כל התשובות נכונות.

32. "הלילה הזה מרור": מדוע אנו לא אומרים "כלו מרור"?

- לפי שאוכלים עוד ירקות בטיבול ראשון של "כרפס" ולא רק מרור.
- מפני שאוכלים סעודה שלימה ב'שולחן עורך' ולא רק מרור.
- כל התשובות נכונות.

33. מדוע לא שואלים גם על הארבע כוסות?

- כי גם בכל השנה לא מגבילים אותך כמה כוסות יין לשתות, חוץ מהקידוש.
- כדי שלא יהיו יותר מארבע קושיות, כנגד ד' לשונות של גאולה ולא יותר.
- כי החיוב לשתות ד' כוסות הוא מדרבנן לגמרי ואין בו דבר מן התורה, משא"כ "הסבה" שחיובה במצה, ו"מטבילין" שטיבול השני הוא במרור - שהם מהתורה.

מצוות סיפור יציאת מצריים:

34. מדוע הקדים מסדר ההגדה את הפיסקא, "עבדים היינו" לפיסקא "מתחלה עובדי עבודה זרה היו אבותינו"?

- כי ההלכה היא שצריך להתחיל בגנות, ויש שתי דעות בגמרא באיזו גנות מתחילים, מתחילה עובדי עבו"ז, או עבדים היינו.
- יש גירסא בגמרא שהדעה שמתחילים ב"עבדים היינו" נאמרה ע"י רב או רבא. וכיון שהלכה כרב באיסורים והלכה כרבא (מלבד יע"ל קג"ם) לכן, אף שנוהגים לומר את שני הקטעים, בכ"ז מקדימים "עבדים היינו".
- כל התשובות נכונות.

35. "הרי אנו ... משעבדים היינו לפרעה במצרים": א. מדוע השמיט אבודרהם את תבת "לפרעה" בנסח ההגדה שלו? ב. כיצד מיישב הרבי את הנסח שלפנינו?

- כי בימי המשנה וסידור ההגדה כבר בטל מנהג זה לקרוא למלכי מצרים בשם פרעה. אבל הרבי אומר אילו ח"ו לא יצאו ישראל ממצרים, הייתה נשאת מלכות מצרים בתוקפה והיו ממשיכים לקרוא למלכים בשם פרעה.
- כי כתוב "שם רשעים ירקב" ולא מתאים להזכיר שם של רשע כזה בהגדה. אבל אפשר לתרץ שע"י שמזכירים שם פרעה, מבטלים את קליפת פרעה.
- תשובה א' היא על-פי נגלה ותשובה ב' על-פי קבלה.

36. "ואפלו כלנו חכמים כו' מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים": מהי הראיה לזה?

- הראיה לזה היא שחכמים גדולים הוציאו ספרי סיפורי צדיקים וידוע לספר סיפורים יפים.
- הראיה לזה מהמשך ההגדה, שגם חכמים גדולים (רבי אליעזר, רבי יהושע וכו') היו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה.
- כל התשובות נכונות.

37. מי נשאל מאביו, למה אין מברכין על ספור יציאת מצרים? והאם ידעו להשיב על שאלה זו?

- הרבי הרי"ץ, הרבי הרש"ב, הרבי מהר"ש. ולא ידעו להשיב.
- הרבי הצמח-צדק, הרבי מהר"ש, הרבי הרש"ב. וידעו להשיב.
- הרבי נשיא דורנו, הרבי הרי"צ, הרבי הרש"ב. רק הרבי נשיא דורנו ידע להשיב לאביו.

38. כשהצמח-צדק לא ידע להשיב, מה השיב דודו (אדמו"ר האמצעי), מה הקשהו אדמו"ר הזקן, וכיצד תירץ אדמו"ר הזקן בעצמו?

- דודו אדמו"ר האמצעי (שהיה נוכח באותו מעמד) השיב את דעת הרי"ף, שכבר יצא בברכת הקידוש שנאמר בו "זכר ליציאת מצרים" ויש ע"כ תירוץ הרשב"א, שמספיקה זכירה כלשהי.
- הקשה ע"כ אדמו"ר הזקן: שהרי בליל פסח צריך להיות "הגדה" ו"סיפור" ולא מספיק זכירה. ותירץ אדמו"ר הזקן: שזה כמו שאין מברכים על ברכת המזון, "שציונו לברך ברכת המזון". עד"ז הסיפור הוא בעצמו הברכה.
- כל התשובות נכונות.

39. כיצד יהיה מובן סדר ישיבת החכמים בבני-ברק על פי מאמר רז"ל: "סדר הסבה: גדול באמצע, שני לו למעלה הימנו, שלישי לו למטה הימנו"?

- על פי זה הסבו כאן: הנשיא (ראב"ע) באמצע. רבי אליעזר ורבי יהושע - רבותיו של רבי עקיבא, למעלה מהנשיא. ורבי עקיבא ורבי טרפון, למטה מהנשיא.
- רבי אלעזר בן עזריה היה הכי גדול בגיל ולכן ישב באמצע. ר"א ור"י, היו צעירים ממנו מבוגרים מרע"ק ור"ט, ולכן ישבו למעלה. ורע"ק ור"ט היו הכי צעירים ולכן ישבו למטה.
- תשובה א' היא לפי רש"י ותשובה ב' לפי התוספות במס' פסחים.

40. איזה מעשה דומה היה בעיר לד?

- שעשו סדר לדוגמה והרב יורקוביץ' ישב באמצע ולמעלה ממנו ישבו הרב קעניג המבוגר והצעיר.
- מעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו מסובין בבית בייתוס בן זונין בלוד והיו עסוקים בהלכות הפסח כל הלילה עד קרות הגבר (תוספתא סוף פ"י דפסחים).
- כל התשובות נכונות.

סדר הארבע בנים:

41. מהו סדר הארבע בנים לפי סדר המקראות (לפי רש"י בסוף פרשת בא)?

- תם, רשע, שאי"ל, חכם.
- חכם, שאי"ל, תם, רשע.
- שאי"ל, רשע, תם, חכם.

42. מהו סדר הארבע בנים לפי סדר חשיבותם?

- תם, רשע, שאי"ל, חכם.
- חכם, תם, שאי"ל, רשע.
- שאי"ל, תם, חכם, רשע.

43. מדוע אינו מזכירם (בעל ההגדה) כסדר המקראות או כסדר חשיבותם? פרט!

- מזכירם כסדר חכמתם: חכם, ואחריו רשע - שגם הוא חכם ומתוך זדון לבו מרשיע, ואחריו תם - שיש בו קצת חכמה לשאול, ולבסוף שאינו יודע לשאול.
- מזכירם כסדר ישיבתם בשולחן הסדר: חכם הכי קרוב לאבא, רשע הכי קרוב לאמא, תם הכי קרוב לצלחת ושאינו יודע לשאול הכי קרוב לאגוזים.
- מזכירם שלא לפי סדר כלל, מה שיצא לו.

44. "חכם מה הוא אומר. רשע מה הוא אומר..." על מה זה מרמז בפנימיות העניינים?

- חכם שואל על חכמה וביטול. רשע שואל כנגד הביטול ובעד השכל.
- רמז: האדם, מה שהוא ומהותו הוא מגלה באמירתו. חכם מה הוא, חכם מה שהוא, אומר - מגלה באמירתו.
- כל התשובות נכונות.

45. רשע: "לי ולא לו, אלו היה שם לא היה נגאל": מדוע שנה מסדר ההגדה מלשון המכילתא, בלשון נוכח: "לי ולא לך, אלו היית שם..."?

- כי כשהתורה אמרה זאת היא התכוונה לרשעים שהיו נוכחים במצרים ועכשיו אינם כאן.
- כנראה מפני כבוד המסובים עשה מסדר ההגדה שינוי זה (שלא ירגישו שמרמזים להם משהו...)
- כל התשובות נכונות.

46. "דם ואש ותמרות עשן..." מה הקיף אדמו"ר הזקן בחצאי עגולים, ומדוע?

- את התיבות "ויכוון", לפי שאין דרכו לבאר מה שיכוון וכאן הוכרח בזה.
- את התיבות "דם ואש" כדי שזה ישאר בתוך החצאי עגולים ולא יעורר קטרוג.
- את התיבות "ותמרות עשן" כדי שהעשן לא יתפזר החוצה.

47. "ויכוון": הרי אין דרכו של אדמו"ר הזקן בסידורו לבאר מה יכוון, ומדוע פה מבאר?

- מפני שהגדה זה שונה מסידור, בהגדה יש מצווה לכוון...
- מפני שאמרו רז"ל: "אין מברכים על כוס של פורענות" (לכן הוצרך לבאר מה לכוון).
- מפני שכאן יש הרבה מה לכוון והוא לא יכל להתאפק מלכתוב.

"רחצה, מוציא, מצה":

48. "מצה זו... מרור זה": מהו מנהג בית הרב ב"מצה זו, מרור זה"?

- באמירת "מצה זו", לאחוז המצות השנייה והשלישית (ע"ע המפה שעליהם) ולהניח ידיו על המרור והכורך עד "על שום" השני.
- באמירת "מרור זה", מניח יד ימין על המרור ויד שמאל על החזרת.
- כל התשובות נכונות.

49. "ונאמר לפניו הללויה - הללויה": מדוע אין מברכים על הלל זה?

- לפי שמפסיקים בו בסעודה.
- לפי שאינו אלא כקורא בתורה (ולא כמתפלל).
- כל התשובות נכונות.

50. מָה הַפּוֹנָה בַּמַּלִּים: "לְמוֹעֲדִים, לְרַגְלִים, מִן הַזְּבָחִים וּמִן הַפְּסָחִים"?

- "למועדים", ר"ה ויוהכ"פ. "לרגלים", פסח שבועות וסוכות. "מן הזבחים", חגיגה (הבאה קודם הפסח כדי שיהא נאכל על השובע) ואח"כ "ומן הפסחים".
- "למועדים", פסח שבועות וסוכות. "לרגלים", פורים, חנוכה ושמחת תורה. "מן הזבחים", חגיגה (הבאה קודם הפסח כדי שיהא נאכל על השובע) ואח"כ "ומן הפסחים".
- מחלוקת הראשונים.

51. מִדּוּעַ אֵין מְבָרְכִים "שֶׁחֵינּוּ" עַל מִצְוֹת מִצָּה (ב' טְעָמִים. וּמִדּוּעַ הֵטַעַם הַשְּׁנִי צָרִיךְ עֵיוֹן גָּדוֹל)?

- כי די לו בברכתו "והגיענו הלילה הזה לאכול בו מצה ומרור".
- כי כבר אמר "שהחיינו" בקידוש. וטעם זה צע"ג, משום שהיה צריך לכוון בשהחיינו דקידוש גם על מצה.
- את כל הדעות הנ"ל מצייין הרבי

52. מָה הֵם הַב' שִׁמוֹת 'עֲצָמַיִם' ו'פְּנִימַיִם' שֶׁבָּהֶם נִקְרָאת הַמִּצָּה שְׁמוֹרָה?

- "לחם עוני" - לחם דק שלא טפח. "מצות" - על שם עוגות מצות.
- "מיכלא דמהימנותא" - מאכל של אמונה. "מיכלא דאסוותא" - מאכל של רפואה.
- כל התשובות נכונות.

"מרור, כורך, שולחן-עורך, צפון, ברך":

53. פִּיּוּצַד הָיוּ מְטַבְּלִים אֶת הַמָּרוֹר בַּחֲרוֹסֶת בְּזִמְן הַשֵּׁ"ס, וּמִדּוּעַ הַיּוֹם לֹא עוֹשִׂים כֵּן?

- היו משקעים כולו בחרוסת בגלל שהייתה מצויה תולעת הנקראת 'קפא'. אבל היום זה לא מצוי ולכן אין להשקיע כולו אלא מקצתו כדי שלא לבטל טעם המרירות.
- היו משקעים מקצתו בחרוסת ולא כולו כדי שלא יבטל טעם המרירות. אבל היום אנו רוצים להפוך את המר למתוק ממרירו למיתקא.
- תשובה א' היא לפי נגלה ותשובה ב' לפי חסידות.

54. "שְׁלַחַן-עוֹרֵךְ": מָה אוֹכְלִים תַּחֲלָה בַּסְּעוּדָה לְפִי מִנְהַגֵּנוּ, וּמֵהִי הַסְּפָה לְכֵן?

- בתחילה אוכלים את הראש של כבש זכר לקרבן פסח.
- בתחילה אוכלים את הביצה שעל הקערה וטובלים במי מלח, זכר לאבלות חורבן בית המקדש.
- כל התשובות נכונות.

55. מִמָּה נִזְהָרִים בְּיֹתֵר בַּעַת הַסְּעוּדָה, וְכִיצַד נִזְהָרִים?

- נזהרים לאכול ולשתות הרבה, שלא יצטרכו לאכול אחר האפיקומן כדי שלא יבטל טעם האפיקומן.
- נזהרים שלא לשיח שיחה בטילה, משום "אין משיחים בשעת הסעודה" וכדי שלא יהיה הפסק בהגדה.
- נזהרים ביותר ממצה שרויה ולכן המצות שעל השולחן מכוסות שמא יפלו עליהם מים ובודקים שלא יהיו בכלי שאוכלים פירווי מצה קודם שמוזגים משקים לתוכו.

56. מָה נִזְהָרִים שְׁלֹא לַעֲשׂוֹת כְּשֶׁנוֹטְלִים מִים אַחֲרוֹנִים וְאִמְצָעִים, וּמִדּוּעַ?

- שלא לנגב במגבת שמא תתלכלך המגבת ויבוא לכבסה במועד.
- שלא להעביר ידיו על שפתיו שמא נשארו פירורים בשפתיים ומחשש לשרויה.
- כל התשובות נכונות.

57. "וַיִּזְהַר שְׁלֹא יִשְׁתָּה אַחַר אֲפִיקוֹמֵן": א. מִדּוּעַ? ב. מָה שׁוֹאֵל עַל כֵּן הָרַבִּי? ג. מָה מְתַרְץ?

- א. שלא יבטל טעם האפיקומן. ב. אם כן היה לו להזהיר יותר שלא יאכל אחר האפיקומן? ומהו הלשון "ויזהר", היה לו לומר בפירוש "ואין לשתות" ומדוע כותב הזהרה זו כאן ולא אחר אכילת האפיקומן?
- הרבי מתרץ: שהפירוש "ויזהר שלא ישתה" היינו על ידי שישתדל שלא יהיה צמא.
- כל התשובות נכונות.

כוסו של אליהו - "הלל נרצה":**58. היכן הוא מקום מזיגת כוסו של אליהו? היכן נוהג הרבי למוזגו, ומדוע?**

- לאחר ברכת המזון. הרבי נוהג למוזגו לפני ברכת המזון והטעם העיקרי כפי שאמר בעצמו: "עדיף להקדים רגע מהנדרש, מאשר לאחר. ועוד, שהרי יש בכלל מאתיים מנה - והרי אני עוסק בגאולה ומוטב לזרז זאת".
- לפני ברכת המזון. והרבי מזג לאחר ברכת המזון משום שעדיים להתרכז בברכת המזון ורק אחר כך למוזג לאליהו ולנגן.
- תלוי באיזה שנים. לפעמים הרבי נהג כך ולפעמים אחרת.

59. מדוע מוזגין כוס ד' קדם אמירת "שפך חמתך"?

- כי ד' כוסות הם כנגד ד' כוסות של פורענות שעתיד הקב"ה להשקות את אומות העולם.
- משום שאנו אומרים: בזה הכוס אנו משלימים המצווה, לכן עשה מה שהבטחתנו ושפוך חמתך כו'.
- כל התשובות נכונות.

60. מהו הקושר בין אמירת "שפך חמתך" לאמירת "לא לנו"?

- כלומר, "שפוך חמתך..." ואף-על-פי שאין אנו ראויים - לא לנו ה' כי אם לשמך וגו'.
- כלומר, "שפוך חמתך", אך לא עלינו אלא על הגויים וגו'.
- כלומר, "שפוך חמתך" על הגויים אשר הם לא לנו, שלא עוזרים לנו.

61. מה אומר אדמו"ר הזקן בלקוטי תורה על ענין הזמן שתקנו אמירת "הלל"?

- שזהו זמן מיוחד שאסור לפספס אותו ולכן נשארים ערים כל הלילה...
- שזהו זמן התגלות אמת ה' שמלמעלה למטה, שלמעלה הוא יש ולמטה הוא אין.
- שזהו זמן התגלות י"ג מידות הרחמים.

62. כמה פסוקים של הודאה להשם יתברך יש בסוף הלל זה, וכנגד מה הם?

- 10 פסוקים של הודאה כנגד עשר מכות מצריים.
- כ"ו פסוקים של הודאה להשם יתברך, בגימטרייה של שם הוי' - כנגד שם המיוחד.
- 17 פסוקים בגימטרייה "הגדה".

63. מה הכניס אדמו"ר הזקן בסידורו מול פסוקים הנ"ל, ומה זה בא להשמיענו?

- אדמוה"ז הכניס בסידורו מול פסוקים הנ"ל האותיות יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ובא להשמיענו שכוונה זו שייכת לרבים (ולא רק ליחידי סגולה).
- אדמוה"ז הכניס בסידורו מול פסוקים הנ"ל, כל מיני כוונות ושמות קדושים ובא להשמיענו שזהו זמן נעלה מאוד.
- כל התשובות נכונות.

64. מהו מנהג בית הרב לעשות אחר אמירת "לשנה הבאה בירושלים"?

- האדמו"ר מחזיר ושופך היין מכוסו של אליהו לבקבוק.
- תוך כדי החזרת היין לבקבוק, כל המסובין מנגנים הניגון "א-לי אתה ואודך" מניגוני אדמוה"ז.
- כל התשובות נכונות.

חידון "אוֹצְרוֹת הַהֶגְדָּה" חסידות: ליקוטי שיחות ושיחות קודש

חלק ב' - חסידות: ליקוטי שיחות ושיחות קודש - עמ' 97-107

שיחה א' - נס וטבע - ליקו"ש חלק י"ז, פרשת החודש

65. למה קשור העניין של שנה?

- לסיבוב השמש במשך שנה.
- לסיבוב הלבנה במשך חודש (29.5 יום לערך).
- הן לסיבוב החמה והן לסיבוב הלבנה.

66. למה קשור העניין של חודש?

- לסיבוב השמש במשך שנה.
- לסיבוב הלבנה במשך חודש (29.5 יום לערך).
- הן לסיבוב החמה והן לסיבוב הלבנה.

67. מהם שתי סוגי ההנהגות שמנהיג ה' בהם את העולם?

- הנהגת הטבע - שהיא ההנהגה הכללית של העולם. והנהגה ניסית - המיוחדת לעם ישראל.
- הנהגת אדון - שיש לו עבדים החייבים לקיים הוראותיו. והנהגת אב - מתוך אהבה ורחמים.
- כל התשובות נכונות

68. איזה מעלה יש בכל סוג הנהגה?

- ההנהגה הניסית מגלה שהקב"ה שולט על כל העולם.
- ההנהגה הטבעית מגלה שהקב"ה יכול להתלבש בלבושי הטבע ללא שיודד מערכות הטבע.
- כל התשובות נכונות.

69. כיצד מתבטאת שלמות עבודתו של יהודי?

- גם אצל יהודי ישנם שני הנהגות כמו 'נס' ו'טבע': העבודה הטבעית על-פי שכל. ועבודה במסירות נפש שהיא מעל לשכל.
- יהודי צריך לחבר את שני העניינים: מצד אחד למסור את הנפש ולהאמין באמונה שלימה ומצד שני לדאוג שהעניינים יחדרו גם לכוחות הגלויים ולבושי הנפש, לשכל ולרגשות.
- כל התשובות נכונות.

שיחה ב' - ארבעת הבנים - ליקו"ש חלק ג', שיחות קודש תשכ"ד-כ"ה

70. מה ההבדל בין שאלת החכם לשאלת הרשע?

- החכם שואל: "מה העדות וכו' אשר ציווה ה' אלוקינו, אתכם". והרשע שואל: "מה העבודה הזאת לכם"
- החכם אומר, "לנו". והרשע אומר: "לכם".
- כל התשובות נכונות.

71. מה הכוונה בשאלת הבן החכם: "מה העדות והחוקים והמשפטים" וגו'?

- הוא חכם כי הוא יודע לשאול אבל הוא רוצה ללמוד עוד ולכן הוא שואל, מה העדות וכו' כדי שילמד אותן.
- הרי החכמה עניינה ביטול ואמונה בה' אחד. ואם-כן, למה התורה צריכה לחלק בין מצוות, "עדות", "חוקים" ומשפטים? "הלא את כולם צריכים לקיים בביטול."
- תשובה א' היא לפני מתן תורה ותשובה ב' אחרי מתן תורה.

72. מה החילוק בין "עדות, חוקים, ומשפטים"?

- "משפטים" - משפטי תורה לאדם, שגם אם לא היו נכתבים, היה שכל האדם מבין שצריך לקיימם.
- "עדות": לאחר שנכתבו, ניתן להבינם בשכל. "חוקים": אינם מובנים בשכל ולפעמים אף נראים נוגדים.
- "עדות": מצוות שהשכל מחייבם. "משפטים": מצוות הנוגדים את השכל. "חוקים": השכל לא מחייבם.
- כל התשובות נכונות.

73. איזה חג מבטא את עניין האמונה, ומדוע?

- חנוכה: כי מעטים נצחו את הרבים והיה נס על טבעי עם השמן.
- פורים: שעם ישראל עשה תשובה והיה מוכן למסור את נפשו לה'.
- פסח: שיצאו ישראל ממצרים אגם שהיו שקועים במ"ט שערי טומאה וערומים מן המצוות.

74. מדוע בחרו כתשובה לבן החכם את ההלכה ש"אין מפטירים אחר הפסח אפיקומן"?

- כי החכם הוא שמצא את האפיקומן ומזהירים אותו שלא יאכל זאת.
- כי כמו שאסור לאכול ולשתות אחר האפיקומן כדי שישאר טעם המצווה בפה. כך צריך שהמצוות יחדרו גם לשכל וכוחות הגלויים של האדם ולא ישארו למעלה מהשכל.
- כל התשובות נכונות.

שיחה ג' - חמץ ומצה - מאמרי חג הפסח**75. מה הקשר בין פסח לחג השבועות?**

- התכלית של יציאת מצרים היא 'מתן-תורה' "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה".
- בפסח אכלנו מצות - ובחג השבועות שתי הלחם - חמץ.
- בפסח התחלנו את המסע, יצאנו ממצריים - ובשבועות הגענו להר סיני וקבלנו את התורה.

76. מהי הסתירה שיש ביניהם?

- בפסח, יוצאים מהמצרים וההגבלות ובשבועות, מקבלים עולה של תורה עם גדרים וסייגים.
- בפסח, מצווה לאכול מצה והחמץ אסור בתכלית. ובשבועות, מצווה להביא את "שתי הלחם" שהם חמץ.
- בפסח, נשארים ערים רק עד אחר חצות. ובשבועות, נשארים ערים כל הלילה.

77. מה הפירוש "כור הברזל"?

- כור היתוך - ששם מתיכים מתכות בכדי לייצר מהם כלי.
- כדי לייצר "עם" שיהיו כלים לקבל את התורה ולהיות עם ה' - יש להסיר את הישות' והגסות.
- כל התשובות נכונות.

78. מה ההבדל בין מצה לחמץ?

- המצה היא כמו 'גולם' דגן שלא טפח. והחמץ הוא דגן מפותח.
- במצה אין טעם ותיכול (אין בה מלח) ובחמץ יש טעם והוא מתובל היטב.
- כל התשובות נכונות

79. מדוע המצה נקראת לחם עוני?

- "אין עני אלא בדעת", כי המצה היא כמו 'גולם דגן' לא מפותח.
- כי מצה מרמזת על המצב הרוחני שהיו ישראל בעת יציאתם ממצרים, ערומים מן המצוות ולא הייתה להם עדיין השגה באלוקות, אלא אמונה בלבד.
- כל התשובות נכונות.

שיחה ד' - וספרתם (את ה) לכם - ליקו"ש חלק א' אמור**80. כיצד פירשו חז"ל את הפסוק: "ממחרת השבת"?**

- למחרת יום-טוב של חג הפסח (דהיינו הלילה השני).
- למחרת שבת קודש שחל בפסח (לפני, באמצע או בסוף)
- למחרת עצרת, דהיינו מיד לאחר יום שביעי של פסח.

81. מדוע בספירת העומר מביאים קרבן שעורים - מאכל בהמה?

- כי ביציאת מצריים היו ישראל שקועים במ"ט שערי טומאה - מעשה בהמה. לפיכך הביאו מאכל בהמה.
- כי מיציאת מצרים ועד מתן תורה ביררו ישראל את המידות הבהמיות ושעורים הוא מאכל בהמה.
- כל התשובות נכונות.

82. היכן עוד מצינו שמביאים קרבן שעורים, ומדוע?

- בקרבן של "סוטה" (אשה שנהגה בחוסר צניעות) מביאה קרבן שעורים. הטעם מובא במשנה: "כשם שמעשיה מעשה בהמה, כך קרבנה מאכל בהמה".
- בפסח כששורפים את החמץ שעשוי משעורים כי זה אסור בפסח וזה עולה קרבן לה'.
- בל"ג בעומר כשעושים מדורה לכבוד רבי שמעון. כי שעורים נדלקים יותר מהר.

83. כיצד מפרש הרבי את הפסוק "ממחרת השבת"?

- העולם קשור עם המספר 7 - שבע ימי השבוע, יום השביעי - שבת וכו'. ויש את הדרגה הנעלית שהיא למעלה מהעולם המתבטאת במספר 8 "ממחרת השבת".
- מהדרגה של "ממחרת השבת" שהיא למעלה מהעולם, מקבלים את הכח לברר את שבעת המידות. כל התשובות נכונות.

84. כיצד מפרש הרבי (על פי חסידות) את הפסוק "וספרתם לכם"?

- שצריכים לספור בשביל עצמנו ולא בשביל אחרים.
- שכל אחד חייב לספור ולא לסמוך על השני.
- בכדי שיהיה "וספרתם" - מלשון זיכור, את ה"לכם" - הנפש הבהמית, צריך לקבל את הכח מ"מחרת השבת".

בהצלחה רבה ומופלגה!!!

"יהי רצון שנזכה לאכול שם מז הזבחים ומז הפסחים בבניין ביהמ"ק השלישי במהרה בימינו אמן ותיכף ומיד ממש"

